

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku K. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 sierpnia 2013 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 24 października 2012 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od K. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem kosztów postępowania w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 października 2012 r. Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie z wniosku K. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. o emeryturę – na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony apelacją organu rentowego wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 21 czerwca 2012 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie K. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 1 marca 2011 r., którą organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury.

Wyrok Sądu Apelacyjnego (w całości) wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną. Skargę oparto na drugiej podstawie kasacyjnej określonej w przepisie

art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) oparto na przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wskazano, że: „skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), albowiem Sąd II instancji rażąco naruszył skarżone przepisy postępowania dokonując odmiennej oceny materialnoprawnej zasadności roszczenia wskutek zakwestionowania przyjętej przez Sąd I instancji podstawy faktycznej wyroku, dając przy tym nieuzasadniony prymat dowodom z dokumentów prywatnych, nad osobowymi źródłami dowodowymi, przy mającej zastosowanie w niniejszej sprawie normie art. 473 k.p.c., ograniczając się nadto jedynie do odmowy uznania wiarygodności i mocy dowodowej niektórych dowodów, nie wyjaśniając jej przyczyn”. Wskazano ponadto na „naruszenie przez Sąd przepisów postępowania, w szczególności poprzez nieuzasadnioną gradację środków dowodowych, co w konsekwencji doprowadziło do wydania orzeczenia reformatoryjnego z rażącą obrazą przepisów postępowania. Na skutek bezpodstawnego uznania przez Sąd Apelacyjny prymatu dowodu z dokumentów nad innymi dowodami w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, oraz wskutek braku przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego, niniejsza skarga jest oczywiście uzasadniona albowiem niewątpliwie przyczyniło się to do oddalenia odwołania skarżącego”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona przeciwna – organ rentowy wniosła o: - odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; - ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej; zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej wykazał istnienie przesłanki przyjęcia jego skargi do rozpoznania określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) wymagałoby przedstawienia argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Chodzi tu o wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08 – LEX nr 494134; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08 – LEX nr 490364). W niniejszej sprawie stan taki nie występuje. Przede wszystkim razi brak odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej wykazałby, że jego skarga jest oczywiście zasadna w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zamiast tego autor skargi swoje twierdzenia o „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej opiera na założeniu, że Sąd drugiej instancji w zaskarżonym wyroku dokonał nieuzasadnionej „gradacji” środków dowodowych; dał bowiem „nieuzasadniony prymat dowodom z dokumentów prywatnych, nad osobowymi źródłami dowodowymi przy mającej zastosowanie w niniejszej sprawie normie art. 473 k.p.c., ograniczając się nadto jedynie do odmowy uznania wiarygodności i mocy dowodowej niektórych dowodów, nie wyjaśniając jej przyczyn”.

Taka – sugerowana w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – sytuacja nie miała miejsca w rozpoznawanej sprawie. Sąd Apelacyjny oceniając prawo wnioskodawcy do spornego świadczenia ocenił bowiem całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym między innymi dowodu z dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy oraz dowodu z zeznań świadka. Ocena ta została dokonana z zachowaniem reguł określonych w przepisie art. 233 § 1 k.p.c. Trzeba podkreślić, że w postępowaniu o emeryturę z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS pracownik może wszelkimi środkami dowodzić, że pracował w takich okolicznościach. Może to wykazywać również za pomocą zeznań świadków lub dokumentów. W wyroku z dnia 9 kwietnia 2009 r.,

I UK 316/08 – LEX nr 707858 Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom. Nie może zatem ulegać wątpliwości, że pracownik albo ubezpieczony ubiegający się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego może w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych wszelkimi dowodami wykazywać okoliczności, od których zależą jego uprawnienia z tytułu ubezpieczenia - także wówczas, gdy z dokumentu (np. zaświadczenia o zatrudnieniu) wynika co innego (art. 473 k.p.c.). Świadcstwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest dokumentem prywatnym, wystawianym przez prywatnego pracodawcę, jest jego oświadczeniem wiedzy, które może być podważane w każdy sposób przed sądem w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest w żaden sposób związany oceną charakteru zatrudnienia pracownika dokonaną przez pracodawcę w wystawionym pracownikowi świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ma ono służyć jedynie celom dowodowym. Dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód (art. 233 § 1 k.p.c.).

W ocenie Sądu Najwyższego jest jednak naturalne, że w sprawach dotyczących często odległych zdarzeń pamięć świadków bardzo często bywa zawodna, dlatego słusznie Sąd Apelacyjny uznał za bardziej wiarygodny dowód z dokumentu wystawionego w okresie bezpośrednio świadczonej pracy lub po zakończeniu pracy w szczególnych warunkach. Dokumenty takie opisują rzeczywistość w sposób bardziej obiektywny, w przeciwieństwie do subiektywnych i czasami stroniczych zeznań świadków (por postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2013 r., II UK 332/12 – dotychczas niepublikowane). W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny dokonał oceny wiarygodności zeznań świadka w kontekście relewantnych dokumentów w aktach osobowych pracownika, co w konsekwencji doprowadziło do uznania zarzutów apelacji organu rentowego za przekonujące. W konkluzji Sąd uznał, że wyrok Sądu Okręgowego wynikał z niewłaściwej subsumcji art. 184 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków przewidzianych w tych przepisach.

Reasumując, uzasadnienie skargi kasacyjnej w istocie sprowadza się do polemiki z ustaleniami Sądu drugiej instancji. Zgodnie z treścią art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być oparte na przepisie art. 233 k.p.c. zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Skarżący nie może zatem skutecznie powoływać się na brak wszechstronnego i wnikliwego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, ponieważ zakres ten nie jest objęty kognicją Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym. Art. 382 k.p.c. nie nakłada na sąd drugiej instancji obowiązku przeprowadzenia postępowania dowodowego, lecz sąd ten jest władny samodzielnie dokonać ustaleń faktycznych nawet bez potrzeby uzupełniania materiału dowodowego zebranego przed sądem pierwszej instancji, o ile zachodzą ku temu potrzeby. Uzupełnienie postępowania przed sądem apelacyjnym o dowody, które zostały uznane za relewantne, jest zaś uzasadnione wówczas, gdy dotyczą one okoliczności istotnych z punktu widzenia prawa materialnego mającego znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2011 r., LEX nr 1163948).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają rozpoznaniu na etapie „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 16/08, LexPolonica nr 3058328). Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego ma swoją podstawę w art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust. 4 pkt 2 w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez

Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490).

aw